

INSTYTUT EKONOMIKI ROLNICTWA
i GOSPODARKI ŻYWNOŚCIOWEJ
– PAŃSTWOWY INSTYTUT BADAWCZY

NR
60

RYNEK ZBÓŻ

stan i perspektywy

P Ó Ł R O C Z N I K

CZASOPISMO UKAZUJE SIĘ OD 1991 ROKU

ISSN 1231-3149

**ANALIZY
RYNKOWE**

Redakcja naukowa
Wiesław Łopaciuk

CZERWIEC 2021

KOMITET REDAKCYJNY:

Marian Podstawka
Stanisław Kowalczyk
Aldona Skarżyńska
Iwona Szczepaniak
Piotr Szajner

RECENZENT:

Ewa Rosiak

REDAKCJA NAUKOWA RYNKU ZBÓŻ:

Wiesław Łopaciuk

Oceny i komentarze prezentowane w Analizach Rynkowych są opracowywane na podstawie najlepszych i sprawdzonych źródeł informacji, i są wyrazem wiedzy oraz poglądów autorów.
Nie mogą więc być podstawą roszczeń podmiotów za skutki podejmowanych decyzji,
które każdy podejmuje na własne ryzyko i koszt.

Wykorzystując informacje zawarte w publikacji prosimy o podanie źródła.

Czasopismo przygotowano w Zakładzie Rynków Rolnych i Metod Ilościowych IERiGŻ-PIB
ul. Świętokrzyska 20, 00-002 Warszawa
Kierownik Zakładu – Piotr Szajner

PROJEKT OKŁADKI: Leszek Ślipki
SKŁAD: Barbara Walkiewicz
DRUK: Dział Wydawnictw IERiGŻ-PIB
Ark. wyd. 5,15

Spis treści

Reasumpcja	3
Summary	4
I. Światowy rynek zbóż	6
<i>dr inż. Wiesław Łopaciuk</i>	
<i>Institut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – PIB</i>	
II. Polski rynek zbóż	13
1. Krajowe zasoby zbóż	13
<i>dr inż. Wiesław Łopaciuk</i>	
<i>Institut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – PIB</i>	
2. Krajowe zużycie zbóż	16
<i>dr inż. Wiesław Łopaciuk, mgr Jadwiga Drożdż,</i>	
<i>mgr Wiesław Dzwonkowski</i>	
<i>Institut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – PIB</i>	
3. Handel zagraniczny zbożami i produktami zbożowymi	29
<i>dr inż. Wiesław Łopaciuk, mgr Łukasz Chmielewski</i>	
<i>Institut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – PIB</i>	
4. Ceny zbóż na krajowym rynku	32
<i>dr inż. Wiesław Łopaciuk</i>	
<i>Institut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – PIB</i>	
Aneks	35

REASUMPCJA

W sezonie 2020/21, pomimo rekordowej produkcji zbóż, dynamiczny wzrost popytu skutkowało powiększeniem się niedoborów w światowym bilansie zbóż. W 2020 r. zbiory zbóż (bez ryżu) wyniosły 2,21 mld ton, tj. o 1,7% więcej niż w poprzednim roku. Podaż całkowita¹ zwiększyła się o 1,3% do 2,85 mld ton, co wynikało z mniejszych zapasów początkowych. Zużycie zbóż w sezonie 2020/21 jest szacowane na 2,23 mld ton, tj. o 2,9% więcej niż w sezonie 2019/20, co spowodowało redukcję zapasów końcowych o 3,9% do 610 mln ton.

W sezonie 2021/22 w przewiduje się wzrost produkcji i nadwyżek zbóż na świecie, w szczególności na rynku zbóż paszowych. W 2021 r. zbiory zbóż (bez ryżu) na świecie prognozowane są na 2,28 mld ton (kolejny rekord), czyli o 3,2% więcej niż w 2020 r. Zużycie w sezonie 2021/22 przewidywane jest na poziomie o 1,7% wyższym niż w poprzednim sezonie, co będzie skutkowało zwiększeniem stanu zapasów końcowych o 1,1% do 616 mln ton. Gros przyrostu zapasów będzie miało miejsce u głównych eksporterów.

W 2020 r. krajowe zbiory zbóż, w porównaniu z poprzednim rokiem, zwiększyły się o około 15% i osiągnęły rekordowe 33,5 mln ton. Wzrost wynikał ze znacznie wyższych niż w poprzednim roku plonów. W stosunku do poprzedniego roku zbiory ozimin wzrosły o 12,3%, a produkcja zbóż jarych o 18,8%. W 2021 r. przewiduje się spadek zbiorów zbóż o blisko 5% do 31,6 mln ton.

W sezonie 2020/21, zbiory przewyższyły krajowe zużycie o 5,7 mln t, wobec 1,9 mln ton nadwyżek w poprzednim sezonie. Znacznie mniejsze były jednak zapasy początkowe (2,3 mln ton, tj. o 37,9% mniej niż rok wcześniej). Z tego powodu krajowe zasoby zbóż² zwiększyły się w znacznie mniejszym stopniu niż zbiory (wzrost tylko o 1,7% do 35,5 mln ton). Podaż całkowita (podaż krajowa plus saldo obrotów handlu zagranicznego) jest szacowana na 37,4 mln ton, tj. tylko o 1,5% więcej niż w sezonie 2019/20. Krajowe zużycie w sezonie 2020/21 jest szacowane na 27,5 mln ton, tj. o 1,8% więcej niż w poprzednim sezonie, co przy rekordowym eksporcie spowoduje

w krajowym bilansie wzrost rozchodów o 4,4% do 36,1 mln ton. Wobec tego, na koniec sezonu dojdzie do głębokiej redukcji stanu zapasów (spadek o połowę do 1,1-1,2 mln ton). Będzie to bardzo niski poziom (4,1% rocznego zużycia, wobec 8,4% w poprzednim sezonie).

W sezonie 2021/22 na krajowym rynku zbóż podaż bieżąca nadal będzie znacznie przewyższała krajowe zużycie. Tym niemniej nadwyżki będą mniejsze o około 25%. Niski stan zapasów początkowych w połączeniu z mniejszymi zbiorami spowoduje, że zarówno podaż krajowa, jak i podaż ogółem, zmaleją odpowiednio o 7,1 i 6,2%. Przewiduje się minimalną redukcję zużycia krajowego (o 0,3%), a eksport może się zmniejszyć o 40%, co przełoży się na zmniejszenie rozchodów o 10%. W wyniku tego zapasy na koniec sezonu 2021/22 zwiększyłyby się dwukrotnie do 2,4 mln ton.

W 2020 r. kontynuowana była tendencja wzrostowa przemysłowych przemiatów zbóż (wzrost o 1,7% do 3,9 mln ton, czyli poziomu najwyższego od 10 lat). Skutkowało to zwiększeniem produkcji mąk pszennych i makaronów. Zwiększyła się

¹ Zapasy początkowe plus zbiory.

² Zapasy początkowe plus zbiory.

Tabela
Bilans zbóż ogółem* (tys. ton)

Lata	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21 szacunek	2021/22 prognoza	2021/22 2020/21
Zapasy początkowe	11461	10400	10162	8034	6941	8902	5988	2268	1133	49,9
Areał uprawy	7368	7377	7420	7292	7505	7710	7798	7805	7570	97,0
Plony (t/ha)	3,84	4,31	3,76	4,07	4,23	3,46	3,70	4,25	4,18	98,4
Produkcja	28302	31792	27897	29687	31778	26657	28871	33198	31679	95,4
Import	2134	1955	2342	2816	2242	2687	1976	1910	2113	110,6
Ogółem zasoby	41897	44146	40401	40537	40960	38246	36834	37376	34925	93,4
Zużycie krajowe:	25801	26712	26227	26202	27205	27354	26976	27463	27376	99,7
- spożycie	5002	4973	4892	4852	4834	4794	4759	4751	4735	99,7
- wysiew	1708	1708	1725	1261	1316	1376	1390	1401	1371	97,9
- zużycie przemysłowe	2479	2511	2399	2597	2834	2907	2925	3074	3075	100,0
- spasanie	15099	15921	15745	16028	16741	16895	16560	16880	16930	100,3
- straty i ubytki	1513	1598	1467	1465	1480	1382	1342	1357	1265	93,2
Eksport**	5697	7273	6140	7394	4854	4905	7590	8780	5100	58,1
Zapasy końcowe***	10400	10162	8034	6941	8902	5988	2268	1133	2449	216,2
Zapas/zużycie (%)	40,3	29,9	30,6	26,5	32,7	21,9	8,4	4,1	8,9	x

*) Łącznie z kukurydzą ale z wyłączeniem gryki i prosa

**) Łącznie z produktami zbożowymi w ekwiwalencji ziarna

***) Łącznie z zapasami interwencyjnymi

Źródło: GUS, szacunki i prognozy IERiGŻ-PIB.

również produkcja kasz i płatków. Z kolei zmalała produkcja pieczywa. W 2021 r. przewiduje się ograniczenie przemiałów zbóż i produkcji przetworów zbożowych, w szczególności makaronów oraz kasz.

W 2020 r. zwiększyła się aktywność inwestycyjna w branży młynarskiej (przemiały zbóż) oraz w produkcji pasz, co skompensowało zawiązką ograniczenie inwestycji w pozostałych działach przemysłu zbożowego. Sytuacja ekonomiczna producentów przetworów zbożowych w 2020 r., podobnie jak wielu innych firm przemysłu spożywczego, była trudna. Wynikało to z następstw zamrożenia gospodarek większości krajów świata z powodu pandemii. Firmy te jednak dobrze poradziły sobie z tą sytuacją, dostosowując podaż produktów do zmieniającego się popytu, co umożliwiło im poprawę wyników finansowych. W każdym z działów około 90% firm miało dodatni wynik finansowy, a ich przychody stanowiły ponad 90% obrotów danej branży. W 2020 r. poprawiły się wskaź-

niki rentowności głównie producentów makaronu, a w nieco mniejszym stopniu trwałego pieczywa cukierniczego oraz firm młynarskich.

W sezonie 2020/21 nastąpiła znacząca poprawa wyników handlu zagranicznego zbożami i produktami zbożowymi. W okresie pierwszych 9 miesięcy tego sezonu (lipiec 2020 r. – marzec 2021 r.) eksport zbóż i produktów zbożowych (w masie produktu) wyniósł rekordowe 8,6 mln ton, w tym 7,4 mln ton ziarna (głównie pszenica i kukurydza). Jednocześnie do Polski sprowadzono 1,7 mln ton zbóż i produktów zbożowych, w tym 1,1 mln ton ziarna). Wywóz zbóż i produktów zbożowych (w ekwiwalencie ziarna) w całym sezonie 2020/21 jest szacowany na nienotowanym wcześniej poziomie blisko 9,0 mln ton, w tym 4,2 mln ton pszenicy, 1,6 mln ton kukurydzy i 1,3 mln ton żyta. Import może przekroczyć 1,9 mln ton. Dodatkowo saldo obrotów handlowych zbożami i produktami zbożowymi szaco-

wane jest na 3,1 mld EUR, wobec 2,6 mld EUR w sezonie poprzednim.

W sezonie 2021/22 eksport zbóż i przetworów zbożowych (w ekwiwalencie ziarna) przewiduje się na 5,1 mln ton, a import na 2,1 mln ton. Dodatkowo saldo handlu zagranicznego tymi produktami może zmniejszyć do ok. 2,8 mld EUR.

Po żniwach, w III kwartale 2021 r. średnie ceny pszenicy i żyta mogą się kształtować w przedziale odpowiednio 780-830 zł/t (paszowa – 770-820 zł/t, konsumpcyjna – 800-850 zł/t) i 650-700 zł/t. W kolejnych miesiącach sezonu 2021/22 przewiduje się umiarkowany wzrost cen zbóż, który może się zakończyć na przełomie pierwszego i drugiego kwartału 2022 r. Średnie ceny pszenicy mogą się wtedy kształtować w granicach 830-880 zł/t (paszowa – 820-870 zł/t, konsumpcyjna 860-910 zł/t), a żyta 690-740 zł/t. Ceny kukurydzy mogą być do 10% niższe od cen pszenicy paszowej.

SUMMARY

In the 2020/21 season, despite a record production level, a dynamic rise in demand led to growing shortages in the world balance sheet of cereals. In 2020 the world cereal crops (excl. rice) totalled 2.21 billion tons, which was 1.7% up on the previous year. Reflecting lower than a year before opening stocks, total supply¹ increased by 1.3% to 2.85 billion tons. Total disappearance is expected 2.9% up on the 2019/20 season at 2.23 billion tons, which would cause a reduction in closing stocks by 3.9% to 610 million tons.

An increase of production and surpluses in the world of cereal are forecast for the 2021/22 season, particularly on the market of feed grains. The world cereal crops in 2021 are forecast at 2.28 billion tons (the second record crop in a row), which would be 3.2%

up on 2020. Total disappearance in the 2021/22 season is forecast 1.7% up on the 2020/21 season and therefore closing stocks would increase by 1.1% to 616 million tons with most of the increase in exporting countries.

In 2020 cereal crops in Poland, as compared to the previous year increased by ca 15% and reached a record level of 33,5 billion tons. The increase resulted from considerable rise in yields. As compared to 2019 the crops of winter cereals increased by 12.3% while those of spring cereals by 18,8%. In 2021 cereal crops are forecast at 31,6 million tons, i.e. 5% down on 2020.

In the 2020/21 season cereal production in Poland exceeded domestic use by 5.7 million tons, versus 1.9 million tons current surpluses in the previous season. On the other hand opening stocks were

much lower than a year before (2.3 million ton, i.e. 37,9% down on 2019/20). Reflecting that domestic supplies (current crop plus opening stocks) increased only by 1.7% to 35.5 million tons. Total supplies (taking in to account envisaged balance of foreign trade) is estimated 1,5% up on 2019/20 at 37.4 million tons. Domestic use is forecast 1.8% up on the previous season at 27.5 million tons, which overlapped with peaking exports gives total disappearance 4,4% up at 36.1 million tons. In effect of that closing stocks are to halve to some 1.1-1.2 million tons, i.e. a very low level (4.1% of the domestic use versus 8,4% in the previous season).

In the 2021/22 season domestic supplies would still exceed domestic disappearance, however the surplus is expected to contract by 25%. Low level of inventories at the start of the season

¹ Opening stocks plus current crops.

combined with lower crops will lead to a decline of both domestic and total supplies by 7.1 and 6.2% respectively. A slight reduction (by 0.3%) is forecast in domestic use, while exports are likely to shrink by 40%, which would allow for doubling closing stocks to 2.5 million tons.

In 2020 cereal milling increased by 1.7% and reached 10 years peak at 3.9 million tons. In effect the production of wheat flour and past was observed as well as groats and flakes. On the other hand the production of fresh bread declined. In 2021 a slight decline in millings and the production of cereal products is forecast, particularly in the production of pasta and groats.

In 2020 as compared with 2019 the investment activities of the milling industry were on an upward path which more than offset a reduction in remaining branches of the cereal processing industry. The economic situation of the whole industry, similarly to other branches of food industry was difficult, which reflected

the outcomes of counter COVID-19 activities (lockdown). Nevertheless the companies handled this situation very well and adjusted production profile to changing demand, which allowed for an improvement in financial results. The profitability ratios increased mainly in the production of pasta and to a smaller extent in the production of bread confectionery as well as in millings.

In the 2020/21 season a considerable improvement in the results of Polish foreign trade in cereals and cereal products was reported. Over the period of July 2020 – March 2021 the exports blipped up to a record 8.6 million tons, including 7.4 million tons of grain (mainly wheat and maize). Accordingly imports concerned 1.7 million tons of cereals and cereal products, including 1.1 million tons of grain. In the whole season exports are estimated close to 9.0 million tons, including 4.2 million tons of wheat, 1.6 million tons of maize and 1.3 million tons of rye. Imports are likely to exceed 1.9 million tons. The surplus in foreign trade is es-

timated at EUR 3.1 billion versus EUR 2.6 billion in the previous season.

In the 2021/22 season the exports (in terms of grain) are forecast at 5.1 million tons and imports at 2.1 million tons. Following that the positive balance of trade is likely to decline to ca EUR 2.8 billion.

After harvest in the III quarter of 2021 average price of wheat is forecast at some PLN 780-830 per ton (PLN 770-820 per ton of feed wheat and PLN 800-850 per ton of breadmaking wheat) and average price of rye at PLN 650-700 per ton. Then a moderate seasonal increase in prices is likely to take place with some stabilisation or step back at the break of the I and II quarter of 2022 with average price of wheat at PLN 830-880 per ton (PLN 820-870 per ton and PLN 860-810 per ton respectively of feed and breadmaking wheat) while those of rye at PLN 690-740 per ton. Maize prices are likely to be up to 10% below the prices of feed wheat.

Table
Grain balance sheet* ('000 t)

Seasons	2013/14	2014/15	2014/15	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21 estimation	2021/22 forecast	2021/22 2020/21
Opening stocks	11461	10400	10162	8034	6941	8902	5988	2268	1133	49,9
Area sown	7368	7377	7420	7292	7505	7710	7798	7805	7570	97,0
Yield (t/ha)	3,84	4,31	3,76	4,07	4,23	3,46	3,70	4,25	4,18	98,4
Crops	28302	31792	27897	29687	31778	26657	28871	33198	31679	95,4
Imports	2134	1955	2342	2816	2242	2687	1976	1910	2113	110,6
Total supply	41897	44146	40401	40537	40960	38246	36834	37376	34925	93,4
Domestic use	25801	26712	26227	26202	27205	27354	26976	27463	27376	99,7
- food	5002	4973	4892	4852	4834	4794	4759	4751	4735	99,7
- seeds	1708	1708	1725	1261	1316	1376	1390	1401	1371	97,9
- industrial uses	2479	2511	2399	2597	2834	2907	2925	3074	3075	100,0
- feed	15099	15921	15745	16028	16741	16895	16560	16880	16930	100,3
- wastes and losses	1513	1598	1467	1465	1480	1382	1342	1357	1265	93,2
Exports**	5697	7273	6140	7394	4854	4905	7590	8780	5100	58,1
Carryover stocks***	10400	10162	8034	6941	8902	5988	2268	1133	2449	216,2
Stocks/use ratio (%)	40,3	29,9	30,6	26,5	32,7	21,9	8,4	4,1	8,9	x

*) Including maize (corn) but excluding buckwheat and millet

***) Including cereal products in terms of grain

***) Including intervention stocks from 2004/05 onwards

Source: CSO, authors' estimations and forecast.

W serii Analizy Rynkowe w najbliższym czasie ukążą się:

1. Rynek rzepaku (59) • czerwiec 2021,
2. Rynek mięsa (60) • czerwiec 2021,
3. Rynek owoców i warzyw (58) • lipiec 2021,
4. Rynek pasz (43) • wrzesień 2021,
5. Rynek drobiu (60) • październik 2021,
6. Rynek zbóż (61) • październik 2021,
7. Rynek mleka (61) • październik 2021.

WARUNKI PRENUMERATY I SPRZEDAŻY

Zamówienia na prenumeratę i sprzedaż wersji papierowej i na e-wydania można składać bezpośrednio na stronie <http://ierigz.waw.pl/publikacje>.
Ewentualne pytania prosimy kierować na adres e-mail: dw@ierigz.waw.pl lub kontaktując się telefonicznie – Barbara Walkiewicz, tel. 22 50 54 685 w godz. 8⁰⁰–16⁰⁰.

Prenumeratę i sprzedaż pojedynczych egzemplarzy prowadzi Dział Wydawnictw IERiGŻ-PIB, 00-002 Warszawa, ul. Świętokrzyska 20 (wejście od ul. Szkolnej 2/4), pokój nr 3.

Prenumerata roczna 1 egz. (2 numery) w 2021 r. wynosi 300 zł (w tym 8% VAT).

Zamówienia na prenumeratę wraz z dowodem wpłaty prosimy przesyłać na adres:

- Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – Państwowy Instytut Badawczy, Dział Wydawnictw, ul. Świętokrzyska 20
- e-mail: dw@ierigz.waw.pl

Przedpłaty na prenumeratę należy wpłacać na konto Instytutu:
PEKAO S.A. IV O/Warszawa nr 68 1240 1053 1111 0010 1493 6433
W tytule przelewu prosimy podać tytuł analizy i jej numer.

Druk i usługi poligraficzne dostosowane do Twoich potrzeb!

Wykorzystujemy nowoczesne systemy druku cyfrowego dające wierne odwzorowanie obrazu, pozwalające w krótkim czasie na druk czarno-białych i barwnych materiałów w najwyższej jakości.

W naszej ofercie znajdują Państwo **usługi drukarni** (wizytówki, ulotki, papiery firmowe, foldery, broszury, książki, gazetki reklamowe, plakaty, materiały szkoleniowe, nadruki na kopertach, widokówki, zaproszenia, identyfikatory, dyplomy, etykiety, naklejki) jak i cały wachlarz **usług intrologatorskich**.

Zaproponujemy indywidualną wycenę i dobór najlepszej techniki wydruku, aby otrzymany finalny produkt cechował się najlepszą jakością i atrakcyjną ceną.

Zapraszamy do korzystania z naszych usług

Dział Wydawnictw
ul. Szkolna 2/4

tel. (22) 50 54 520, (22) 50 54 430
fax (22) 50 54 636, e-mail: dw@ierigz.waw.pl

CENA 150 ZŁ

ISSN 1231-3149

Prenumerata (2 numery) w 2021 roku wynosi 300 zł (w tym 8% VAT).
Zamówienia z podaniem tytułu i ilości egzemplarzy prosimy kierować do Działu Wydawnictw Instytutu Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – Państwowego Instytutu Badawczego, ul. Świętokrzyska 20, 00-002 Warszawa. Tel.: (22) 505-46-85
e-mail: dw@ierigz.waw.pl <http://www.ierigz.waw.pl>